

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în față: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500 —; pentru particulari Lei 400 —; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300 —. În străinătate Lei 800 —. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6 —

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Noua lege a concordatului preventiv. — Stabilizare și bilanț. — John D. Rockefeller. — A X-a scrisoare către plurgari. — Situația. — *Cronică:* „Reșița” s. a. Datoria publică engleză 7. bilioane 200 miliarde Lei. — Situațiunea sumară a Băneii Naționale a României.

Noua lege a concordatului preventiv.

(Urmare).

Deschiderea procedurii, atribuțiile judecătorului delegat, efectele deschiderii procedurii (§§. 1—15).

Cred că fac un modest serviciu cititorilor acestei reviste, analizând noua lege a concordatului preventiv, arătând atât părțile ei cele bune, cât și lacunele și omisiunile ei și punând în evidență deosebirile față de concordatul forțat fost mai înainte în vigoare în Ardeal.

În acest scop voi schița mai întâi în linii generale mersul procedurii de concordat preventiv așa cum îl reglementează legea nouă dela 10 Iulie 1929.

Comerciantul cu o practică comercială de cel puțin trei ani, care a ajuns în greutăți financiare și dorește să evite falimentul, poate cere la Tribunalul competent deschiderea procedurii de concordat preventiv. În cerere va oferi o cotă de cel puțin 50% din creanțele chirografare, plătabilă în termen de cel mult trei ani și va putea indica și eventualele garanții reale și personale ce propune creditorilor săi. Nu poate cere concordat preventiv comerciantul, care a fost condamnat anterior pentru banerută frauduloasă sau a mai obținut concordat preventiv și nu a îndeplinit obligațiunile ce

a luat asupra sa în acel concordat sau dacă nu au trecut cel puțin 5 ani dela expirarea termenului de plată fixat în un concordat anterior.

Tribunalul decide asupra cererii în camera de consiliu și dacă petiționarul nu întrunește condițiunile legale menționate sau dacă nu se prezintă să-și susțină cererea, respinge cererea și se pronunță totodată, dacă este cazul să declare falimentul, însă nu este obligat să declare falimentul.

Dacă petiționarul întrunește condițiunile legale, tribunalul ordonă deschiderea procedurii de concordat, denumeste pe judecătorul delegat, fixează un termen de maximum 45 zile pentru adunarea creditorilor în fața judecătorului delegat, fixează suma necesară pentru acoperirea cheltuelilor de procedură și termenul de plată (retribuțiunile judecătorului delegat și ale grefierului și cheltuelile de cancelarie), pe cari legea le stabilește în 1% după suma totală ce comerciantul se oferă a plăti creditorilor plus 2% asupra diferenței de care va beneficia.

După deschiderea procedurii de către completul Tribunalului, judecătorul delegat convoacă în scrisoare recomandată pe toți creditorii la adunarea creditorilor și în intervalul până la ziua adunării cercetează registrele și documentele debitorului, alcătuește tabloul creditorilor și debitorilor, controlează și supraveghează gestiunea comerciantului, — care își păstrează administrația bunurilor sale în cadrele comerțului obișnuit, — întocmește un raport detaliat asupra situației economice și asupra conduitei comerciantului, pe care apoi îl prezintă la adunarea creditorilor. Comerciantul nu poate

opera vânzării, constituiri de gajuri, ipoteeci, și în general nici un act care depășește exercițiul normal al comerțului, decât cu aprobarea judecătorului delegat. Sumele rezultate din continuarea comerțului le încasează judecătorul delegat și le depune pe numele său la Banca Națională, sau la Administrațiile financiare, în afară de sumele necesare pentru operațiunile de comerț și pentru întreținerea comerciantului și a familiei sale. În contra încheierilor judecătorului date asupra actelor de administrațiune ale comerciantului acesta poate face apel la Tribunal.

Dela introducerea cererii de concordat și până la omologarea definitivă a concordatului nici un creditor nu poate înființa sechestre sau ipoteeci pe averea debitorului în baza unui titlu anterior cererii de concordat, excepție face orice fel de contribuțiuni către stat. Sechestrele sau ipotecile câștigate pe cale de execuțiune silită sau asigurătoare în intervalul de 60 zile care premerge înaintarea cererii de concordat se desființează prin deschiderea procedurii, dar reintră în vigoare în cazul când concordatul nu s'ar încheia sau s'ar anula ulterior.

Toate creanțele chirografare se consideră scadente în ziua în care s'a introdus cererea de concordat.

Dacă debitorul nu depune cheltuelile procedurii, în suma și în termenul ce a fost fixat de Tribunal, procedura se stinge și tribunalul apreciază dacă este sau nu cazul să deschidă falimentul.

Adunarea creditorilor (§§. 16—27).

Scopul întrunirii creditorilor este votarea concordatului de către creditorii chirografari. Prezența personală a debitorului este obligatorie. Dacă debitorul nu se prezintă și nu-și justifică absența, cererea de concordat se consideră de revocată și procedura se stinge. Judecătorul delegat prezidează adunarea, asistat de greșier, verifică mai întâiu creanțele creditorilor în vederea votării, citește raportul ce a întocmit asupra situației economice și conduitei debitorului și apoi supune propunerea de concordat votului creditorilor. Creditorii sunt îndreptățiți a face contra-propuneri.

Dacă creditorii cari — fără considerare la numărul lor — reprezintă $\frac{3}{4}$ din

totalul creanțelor chirografare votează pentru acceptarea concordatului, judecătorul prin deciziune constată că concordatul preventiv este acceptat de creditorii. Când cota oferită face 80%, este suficient votul creditorilor cari reprezintă $\frac{2}{3}$ din totalul creanțelor. Nu sunt admiși la vot rudele debitorului (soț, ascendenți, descendenți, frați, unchiu, nepoți și afinii în acelaș grad). Creditorii cu drepturi de preferință (gaj, ipotecă) pot lua parte la vot, dacă renunță la ipotecă sau gaj. Orice creditor poate contesta creanțele celorlalți creditorii și poate arăta motivele, pentru care nu acceptă concordatul. Toate aceste contestațiuni și proteste se consemnează în proces-verbal și judecătorul delegat se pronunță asupra tuturor contestațiunilor, atât debitorul, cât și creditorii contestați având drept de apel la Tribunal contra deciziei judecătorului dată în chestia contestațiilor. După trecerea termenului de apel judecătorul delegat înaintează Tribunalului întreg dosarul în vederea omologării concordatului.

Omologarea concordatului (§§. 28—40).

Tribunalul după ce primește dosarul dela judecătorul delegat fixează două termene: unul de cel mult 10 zile pentru judecarea contestațiilor când se pronunță într'o singură hotărâre asupra tuturor contestațiilor și alt termen de cel mult 20 zile pentru omologarea concordatului. La acest din urmă termen Tribunalul după ascultarea părților interesate și a judecătorului delegat, dacă constată că garanțiile oferite de comerciant sunt suficiente și dacă după aprecierea sa comerciantul merită beneficiul concordatului, confirmă (omologă) prin sentință concordatul și desemnează persoana în drept a cere în numele creditorilor garanțiile oferite de debitor. Sentința Tribunalului este executorie fără considerare la apel și se publică și în Monitorul Oficial.

Contra sentinței prin care se respinge omologarea concordatului, singur comerciantul are drept de apel la Curte în termen de 15 zile. Tribunalul când respinge concordatul sau când primește înapoi dosarul dela Curte, care a respins concordatul, se va pronunța și asupra chestiunii dacă este sau nu este cazul de a se declara falimentul.

Efectele concordatului (§§. 41—45).

După ce sentința de omologare a rămas definitivă, încetează oficiul judecătorului delegat. Fiecare creditor este în drept a cere execuție silită în baza sentinței de omologare pentru cota-parte stabilită în concordat, chiar și acel creditor, a cărui creanță a fost contestată de debitor la desbaterea concordatului. Creditorul a cărui creanță în procedura de concordat a fost contestată și înlăturată dela votare, după ce sentința de omologare a rămas definitivă, își poate valorifica creanța sa în contra debitorului pe cale civilă, însă numai până la concurența cotei concordatate. Creditorii concordatari își păstrează toate drepturile față de debitorii și giranții debitorului, adică efectul concordatului nu se extinde și asupra giranților și codebitorilor, cari rămân obligați conform convenției originale.

În intervalul dela omologarea concordatului și până la îndeplinirea tuturor obligațiilor stipulate în concordat, debitorul nu este în drept a înstreina, ipoteca sau gaja bunurile sale și în general nu poate face alte acte decât cele necesitate de continuarea comerțului său. Concordatul nu atinge creanțele născute față de debitorul concordatar după deschiderea și în decursul procedurii de concordat și nici creanțele cu acoperire reală (gaj sau ipotecă), cari pot fi urmărite și încasate separat concomitent cu procedura de concordat.

Anularea și revocarea concordatului

(§§. 46—48).

Dacă debitorul nu îndeplinește obligațiile din concordat, ori-care girant care a garantat concordatul și ori-care creditor poate cere Tribunalului revocarea concordatului și declararea debitorului în stare de faliment. În termen de un an ori-care creditor poate cere anularea concordatului și declararea falimentului, dacă dovedește că debitorul în mod doloziv a exagerat pasivul sau a ascuns o parte din activ. Dacă se declară falimentul, creditorii pot valorifica în faliment creanța lor întreagă, defrăgând numai sumele încasate în urma concordatului.

Dispozițiuni finale, penale și tranzitorii (§§. 49—60).

Între dispozițiile tranzitorii cea mai însemnată este aceea, că în termen precluziv de 5 ani dela expirarea termenului de plată stipulat în concordat ori-care creditor concordatar este în drept a împrocua pe debitor pentru partea din capital — fără dobânzi — cu care s'a redus capitalul, dacă dovedește, că activul debitorului depășește pasivul cu cel puțin 20%. Legea prevede pedepse penale aspre: închisoare până la 2 ani și amendă până la 100.000 Lei și deschiderea falimentului — pentru debitorul concordatar și pentru complicii lui, cari în vederea obținerii concordatului săvârșesc fapte frauduloase: ascund o parte din activ, arată pasiv fictiv, favorizează pe o parte din creditori, convenind să le plătească o cotă superioară celei din concordat etc. Acel care a obținut moratoriu, și acela care a introdus cererea de moratoriu dar încă nu s'a rezolvit, încă poate beneficia de concordatul preventiv. Se abrogă legea moratorului din vechiul Regat și legea concordatului forțat din Bucovina.

Acesta este în rezumat conținutul legii despre concordatul preventiv. (Va urma).

*Dr. Ioachim Tolciu, avocat
în Cluj.*

Stabilizare și bilanț.

Repercursiunile stabilizării monetare asupra întreprinderilor economice private.

De Petre Porușiu, prof. univ.

(Urmare).

După aceleași principii se va proceda la conversiunea rezervelor. Rezervele — fie legale, statutare sau voluntare (constituite de către adunările generale fără împotrivirea statutelor și a acționarilor) — sunt capital creat prin exploatațiune. Acest nou capital trebuie valorizat după cursul monetei aur la data creerii lui, ceea ce va fi cursul mediu al exercițiului sau cursul zilei, în care o parte a beneficiului a fost afectată fondului de rezervă. Primele de emisiune vărsate fondului de rezervă le vom converti pe acelaș curs ca și vărsămintele făcute la aceeaș dată în contul capitalului. În exemplul nostru, dacă rezervele se compun din 100.000 Lei ce au încurs deodată cu primul vărsământ asupra capitalului în valută aur, 200.000 Lei deodată cu al doilea vărsământ, dolarul cotând 50 Lei, și restul din o dotațiune de

200 000 Lei făcută în anul 1922 (dolarul 150) și alta 500.000 făcută în anul 1923 (dolarul 200), vom avea următoarele cifre în valută aur:

I.	Lei aur vechiu . . .	100.000
II.	$\frac{5.1825}{50} \times 200.000 =$ Lei aur vechiu . . .	120.770
III.	$\frac{5.1825}{150} \times 200.000 =$ Lei aur vechiu . . .	6.910
IV.	$\frac{5.1825}{200} \times 500.000 =$ Lei aur vechiu . . .	12.956
	Total Lei aur vechiu . . .	246.636

Amortizările asupra imobilelor, mașinilor și instalațiilor, fiind efectuate ca și rezervele din beneficiile anuale, le vom converti în mod analog. Presupunând că s'au afectat în acest scop în anul 1920 150.000 Lei, în anul 1922 200.000 și în anul 1923 Lei 250.000, am avea:

I.	$\frac{5.1825}{50} \times 150.000 =$ Lei aur vechiu . . .	15.547
II.	$\frac{5.1825}{150} \times 200.000 =$ Lei aur vechiu . . .	6.910
III.	$\frac{5.1825}{200} \times 250.000 =$ Lei aur vechiu . . .	6.478
	Total Lei aur vechiu . . .	91.125

Convertim acum beneficiul de Lei 400.000 pe cursul de Lei 160 dolarul și obținem $\frac{5.1825}{160} \times 400.000 =$ Lei aur vechiu 12.925.

Active	BILANȚ AUR	Pasive
Teren și clădiri, Lei aur vechiu . . .	337.382	Capital, Lei aur vechiu . . . . .
Mașini și instalațiuni	207.300	Rezerve . . . . .
Materii prime	138.200	Amortizări . . . . .
Fabricate	226.734	Creditori obligatari
Clienți	259.150	Creditori diverși . . .
Disponibilități	129.575	Profit . . . . .
	Lei aur vechiu 1.289.291	Lei aur vechiu 2.252.091

Concluziunea: bilanțul în Lei hârtie încheie cu un beneficiu de 400.000 Lei care corespunde la o fructificare de 13.33% a capitalului social; în realitate însă bilanțul este pasiv cu 953.800 Lei aur vechiu, ceea ce este o pierdere care întrece două treimi a capitalului social.

Acelaș bilanț în Lei aur noui are următoarea înfățișare:

Active	BILANȚ AUR	Pasive
Teren și clădiri, Lei aur noui . . .	10.882.330	Capital, Lei aur nou . . . . .
Mașini și instalațiuni	6.667.498	Rezerve . . . . .
Materii prime	4.458.332	Amortizări . . . . .
Fabricate	7.314.439	Creditori obligatari
Clienți	8.360.179	Creditori diverși . . .
Disponibilități	4.180.089	Profit . . . . .
	Lei aur noui 42.902.867	Lei aur noui 72.652.454

În Lei aur noui pierderea se cifrează la: 30.769.587.

Bilanțul aur este deci — în epoci de instabilitate — un mijloc de orientare asupra situațiunii reale a întreprinderilor, fără a se conduce întreaga contabilitate în valută aur. Beneficiile bilanțurilor încheiate în Lei hârtie, întrucât nu se

verifică și prin bilanțul aur, nu sunt decât rezultatele deprecierei valutare și distribuindu-le, societățile își consumă capitalurile.

Dar bilanțul aur încă are defecte, peste care nu putem trece cu vederea; el nu ține samă de factorii cari determină valoarea — prețul — lucrurilor. Conversiunea în valută aur nu totdeauna exprimă în mod exact valoarea actuală a unui lucru. Am amintit mai sus, că un imobil care înainte de război valora 400.000 Lei aur, astăzi nu valorează echivalentul în Lei hârtie, sau Lei stabiliți, ci mai puțin. La fel efectele emise în valută aur înainte de deprecierea monetei nu au un curs urecat în raport cu deprecierea. Prețurile sunt în funcție de mulți alți factori, înafară de considerațiunile valutare. Viața economică nu suferă încătușarea în formule matematice.

(„Revista juridică“)

(Va urma)

John D. Rockefeller

după R. Lewinsohn de Drempeț-Cluj.

(Urmare).

În fine, un comitet executiv de capitaliști se pun în fruntea celor peste douăsprezece societăți pentru a le da o direcțiune unică. Așa noul trust este supus conducerii și controlului întregului organism, trebuie să reunească toate întreprinderile cari s'au asociat, fiecare cu interesul său particular, așa că în această comunitate de eforturi nu mai este concurență nici motive de fricțiuni cari să fie în paguba comerțului.

În fața acestui trust se află bineînțeles directorul dela Standard Oil Company of Ohio, J. D. Rockefeller. Ce putere economică are acel om în mână, ori cine își poate ușor imagina, știind că capitalul societății Standard Oil Company of Ohio e la acel timp 70 milioane dolari. Afară de aceasta 10 societăți și 26 de filiale sunt reunite prin trust.

Dar aceasta cucerire economică aduse după sine în curând, la început în Statele Unite, pe urmă în întreaga lume, ruina a câtorva mii de existențe. Înainte de a fi luat străinătatea vreo măsură în contra trustului, de a tenta, de a rezista prin o organizație analoagă, se declară o revoltă chiar în America în contra acestei febre de dominație și procedurile sale comerciale prea violente. Fabricanții și comercianții învinși și ruinați de acest trust jură îndeosebi revoltați și au fost cei dintâi cari au luat lupta în contra lui Standard Oil Trust. În curând după aceștia și-au găsit imitatori cari să lupte în contra trustului în fabricanții și comercianții din alte branșe. Chiar și partidele politice au îmbrățișat aceasta mișcare în contra trustului care se discuta foarte mult în propagandele electorale. Din punct de vedere sociologic aceste au fost ultimele tentative de rezistență a clasei mijlocie în contra stăpânirii din zi în zi crescânde a capitalului și a marelui întreprinderi, care se termină cu victoria trustului.

Dar lupta în mare nu se angajează în contra trustului decât la 1887. O lege asupra transacțiilor

nilor comerciale a căilor ferate interzice de a favoriza în ori și ce formă și de-a încheia cel mai neînsemnat acord în vederea reducerii tarifului. Trustul are să se explice în fața tribunalului care îi ordonă printr-o sentință dizoluția lui imediată. Rockefeller reușește a scăpa de dinaintea executării acestei sentințe.

În 1889 după un proces care dură câțiva ani Standard Oil Trust iară fu condamnat de a se desființa. Între timp senatorul Sherman elaboră și îi reușește de a vota o lege prin care se interzice ori și ce asociație economică a cărui domeniu se întinde peste mai mult de un stat. Triumfează adversarii și cel mai puternic dintre toți, Rockefeller, se pare că se înclină în fața manifestațiilor ostile pe cari le-a provocat el, în toate țările. De data aceasta trebuie să se incline verdictului. Trustul se prepară în aparență pentru dizolvare, în realitate însă nici prin gând nu-i trece. Administratorii societăților cari aparțin trustului rămân ca mai înainte în relațiuni unii cu alții. Singura deosebire de până acuma e că nu se mai cheamă în mod oficial adunările generale ca până acum, ci se întrunesc ca simpli comercianți când au vreo hotărâre de-a lua. Interesele comune sunt destul de puternice pentru a menține trustul și fără existența oficială. Așa durează aceasta 7 ani. În fine pe la anul 1899 când opinia publică s'a mai calmat puțin și a devenit mai puțin ostilă trustului și când guvernul de Washington își schimbă părerea Rockefeller se descoperi.

În decursul anilor următori în afară de câteva reclamațiuni fără consecință, trustul își continuă eforturile fără cea mai mică dificultate.

Nu mult sub prezidenția lui Roosevelt începu din nou lupta contra acestei organizații puternice. Aceleași acuzații aduse și altădată contra lui Rockefeller apar din nou. Se spune în defintiv că toată afacerea nu ar avea decât un substrat politic și anume: președintele republican T. Roosevelt fiind foarte îngândurat de realegerea sa și voind a lua terenul de sub picioarele democraților, adversarii lor, găsește mijlocul cel mai bun în lupta contra trustului. El voia a arăta că și ei republicanii sunt decizi de-a lupta în contra trustului. Temperamentul excesiv a președintelui face ca de data aceasta lupta să nu mai fie dusă cu acea blândețe juridică cu care a fost condusă în anul 1890.

Ministerul de comerț din Washington află că o societate filială Standard Oil Company of Indiana, a făcut o concurență nelegală având un acord secret cu o companie de cale ferată. Ancheta examinează și află exact 4222 de cazuri. Rockefeller trebuie să dea explicații și să prezinte contabilitatea. Dar ia-l de unde nu-l. Rockefeller a dispărut pur și simplu. Este căutat pretutindeni de poliție și agenți secreți, prins evadază, scurt scandal național.

Dar în zadar, în cele din urmă se vede silit a da explicații. Nu dă cine știe ce mari explicații însă judele de instrucție studiind partida opusă, căile ferate, constituie un dosar mare în contra Standard Oil. Trebuia cu ori și ce preț, legat de mâini și de picioare, pentru gloria lui Roosevelt și a statului, predat trustul electorilor. Și astfel

în luna August 1907 tribunalul federal din Chicago, recunoaște Standard Oil Company of Indiana culpabilă în 1462 de cazuri și o condamnă pentru fiecare caz la maximum, adică la o amendă de 20.000 dolari, fie în total la 29,240.000 dolari, care sumă e obligată a o plăti trustul.

Când se aduse la cunoștința lui Rockefeller aceasta amendă, care avea acum 68 ani și se juca golf ca de obicei în fiecare zi, se opri puțin din joc, părea puțin surprins, se gândi un moment și zise foarte calm: „Da mai dura încă câteva timp până ce se va executa aceasta sentință“, și își văzu de joc mai departe. De aceasta liniște nici nu e de-a se mira Rockefeller cunoscuse deja prea bine tribunalele, având de când cu trustul atâta lucru cu ele, încât știa că nu mai are de ce se teme. Previziunile sale de altcum se și realizează. Executarea sentinței se amână la înființ și cele 29 de milioane de dolari n'au fost nici când plătite.

E adevărat că seria proceselor nu se terminară după procesul monstru dela Chicago. Campania condusă de Roosevelt nu primejduia viața trustului ca să se teamă de desființarea lui. Campania aceasta nu le provocau decât pierderi materiale și neplăceri de tot felul. Așa avu ca rezultat câteva amenzi mari, cheltuieli de transport mari și acțiunile lui Standard Oil cari se căutau la bursă cu 800 dolari căzură la 525 dolari.

Noroc că consilierii juridici a lui Standard Oil sunt foarte îndemânatici și fac ca procesele să se trăgănească înfinit de mult. Procedura aceasta dură trei ani.

În toamna anului 1909 tribunalul cantonal din East Missouri declară Standard Oil culpabilă de monopol și trust și o condamnă de a fi dizolvată. Nici aceasta sentință nu fu executată. (Va urma).

A X-a scrisoare către plugari.

Sâmbătă, 26 Octombrie 1929.

Aflați taina prețului cerealelor!

Mare lucru e prețul bun la vânzare! Că dacă ieșe câștig, are omul curaj la muncă. Iar pentru Țară, un Leu mai mult la kilogramul de grâne, înseamnă spor de 3—4 miliarde Lei pe an, întrași de peste hotare.

Se înșeală orășeanul și săteanul dela munte, când crede că scoborârea peste măsură a prețului pâinii ori porumbului înseamnă noroc.

Dacă plugarul vinde cu pagubă, se lasă de meserie, pământul rămâne nemuncit, hrana Țării se împușnează, și atunci prețul se urcă nebunește.

În Italia, în Franța, în Germania și în Cehoslovacia, guvernele împiedecă prin taxe mari la vamă să intre grânele din alte Țări, ca să nu concureze pe cele din Țară și să nu le tate prețul. Iar orășenii și muncitorii nu se supără.

Firește că nu este iertată nici specula — cum s'apucaseră la noi anul trecut cu porumbul unii negustori sau proprietari. Dar trebuie bine înțeles un lucru: că ieștinătatea cea sănătoasă (care înseamnă câștig omenesc) vine dela sine atunci când e marfă multă pe piață; iar ca să fie piața plină — plugarul care o umple trebuie să

simtă că e în câștig, nu în pagubă. Astăzi plugarii vând aproape cu pagubă marfa lor. Și doar e un an de berechet. Ce să mai zicem de anii de lipsă?

Ce este de făcut? Trebuie să înțelegem taina prețului cerealelor.

Mai întâi și întâi, prețul cerealelor, ca la orice marfă, îl formează piața.

Când piața e goală și marfa e căutată, prețul se ridică așa cum se ridică apa sorbită de pompă. Când e piața plină și lumea îmbuibată — prețul scade.

Nici o măsură de pe lume nu poate asigura ieftinătatea când e lipsă; și nici o măsură nu poate ține sus prețul, dacă marfa prisosește peste trebuințe.

Prețurile s'așează dela sine; că dacă vine marfă mai multă decât trebuie și se vinde astfel cu pagubă, o parte din cei care au adus-o, se lasă de meserie și rămân mai puțini; cu chipul acesta se aduce marfă numai cât se cere și atunci prețul se urcă așa ca să dea un câștig.

O bună gospodărie a Țărilor potrivește lucrurile încât să nu se piardă degeaba nici timpul nici munca oamenilor, rânduind meseriile între ei după cât trebuie.

Apoi să mai știm că în ce privește cerealele, prețul lor nu se face nici acasă, nici la București, nici la Brăila ori la Galați, ori la Constanța — ci tocmai pe piețele mari din Europa unde se adună grâul, porumbul, orzul și ovășul din toate țările din lume unde prisosește — ca să se vândă țărilor unde lipsește. Aceste piețe sunt: Londra, Anvers, Rotterdam, Haga, Hamburg, ș. a. — din Anglia, Belgia, Olanda, Germania.

Spre deosebire de alte mărfuri care se adună de prin apropiere pe piață — când e vorba de cereale, negustoria se face pentru întreg pământul.

Pâinea e o marfă care se cere pe întreg pământul. Și negustorii pâinii o adună de ori unde prisosește, ca s'o ducă miș și sute de miș de kilometri acolo unde lipsește.

Sânt numai câteva țări în lume care trăiesc pe deantregul (aproape) din agricultură: Argentina (America de Sud), Australia (Oceania), India (Asia), Canada (America de Nord). — Iar în Europa: România, Jugoslavia, Rusia de altădată, Bulgaria, etc.

Aceste țări au puține fabrici (industrie), cea mai mare parte din populația lor trăind din vânzarea rodului agriculturii.

Celelalte Țări de pe lume fac mai puțină agricultură și mai multă industrie (fabrici) și comerț. Ele cumpără pâinea și cerealele ce le lipsesc dela Țările agricole, cărora, în schimb le vând lucruri de fabrici. Și așa se ține cumpăna vieții în lume: ei ne vând nouă ce le prisosește lor (adecă mărfuri de fabrici) — iar noi le vindem lor ce ne prisosește nouă (adecă: grâne, carne, lemne, petrol).

Vai de țara care cumpără din alte țări (import) fără să le vândă nimic (fără să exporteze): fuge lumea din ea.

Comerțul de cereale îl fac câteva mari Case cu legături pe tot pământul. Și prețul se face acolo la Londra, Anvers, etc., pentru întreg pământul — după cum e un an de belșug ori de lipsă.

Belșugul dintr'o țară scade prețul pentru întreg pământul; iar seceta ori gerul care distruge rodul într'o țară din cele mai agricole, ridică prețul pe întreg pământul. Și secerișul nu se face deodată: când la noi e vară, în unele țări e iarnă. Nu e lună a anului când să nu se culeagă în vr'o țară din lume.

Ce învățăm de aici?

Că izvorul cel mare al prețului se formează pe piața mare a lumii (Londra, Anvers, etc.). Deci nu stă în mâna noastră a Românilor, să-l schimbăm în bine sau rău. El atârână înainte de toate dela Dumnezeu cu timpul anului; apoi dela concurența ce-și fac între ele marile țări vânzătoare de cereale; și desigur, dela specula ce pot face marile Case de export. Agricultorii din toate țările agricole se frământă între ei, ca să ajungă la o înțelegere spre a nu se mai concura sălbatic și a scăpa de specula negustorilor mari de cereale. Canada a făcut un mare pas. Jumătate din comerțul ei de cereale se face de Cooperativele agricultorilor (Pool).

E un lucru de viitor. Deoamdată noi nu putem schimba prețul pieței europene.

Dar prinde agricultorul român aceluși preț? Departe.

Firește că din el trebuie scăzut:

1. Transportul, vămile și câștigul negustorului, dela porturile noastre (Galați, Brăila, Constanța), — până acolo unde se descarcă (Londra, Anvers, Haga, Hamburg, Rotterdam).

Nici asta nu este în mâna noastră s'o schimbăm, căci ține de țările streine.

2. Apoi trebuie scăzut și cheltuelile din țară, de când se încarcă dela plugari și până se descarcă la vapor, adecă: taxa la oboare, la Camerele Agricole, chiria la magazia din gări, transport pe calea ferată, chiria la magazia din porturi, încărcatul la vapor; apoi: câștigul negustorului, dăjdiile către stat și altele.

Aci stă în mâna noastră, a celor din țară, să ridicăm sau să scădem.

Cu cât le ridicăm, cu atât prețul plugarului rămâne mai mic; cu cât le ușurăm, cu atât plugarul e mai în câștig.

Sunt mari aceste taxe? O comisie compusă din delegații căilor ferate, ai porturilor, ai oboarelor, ai Camerelor agricole, Camerelor de comerț, Ministerelor: de Finanțe, Căi de Comunicații și Domenii; apoi ai negustorilor și marilor Bănci — lucrează de câteva săptămâni să vadă ce scăderi sau ce înlesniri se pot face. Se va face tot ce e cu putință. Dar lucrul nu este ușor, căci mașinăria încherbălată de zeci de ani nu se poate schimba dintr'odată.

Acuma vine întrebarea: Primește plugarul român în mâna sa prețul dela Anvers după ce s'au scăzut: odată taxele din afară de Țară și altădată cele din lăuntru Țării? Nu. Și aici e buba cea mare. Să zicem că la Anvers s'ar vinde cu 55.000 Lei vagonul de orz și că drumul și taxele pe mare ar costa 11.000 Lei la vagon.

Se vinde la Braila vagonul cu 44.000 Lei? (Adecă 55.000—11.000). Se poate spune: Da; căci câteva sute de Lei mai mult ori mai puțin nu înseamnă nimic. Bun.

Să zicem că taxele din lăuntrul țării, toate la un loc, de acasă dela plugar și până se încarcă în vapor pentru export, s'ar ridica iarăși la 12.000 Lei de vagon. Primește plugarul 32.000 Lei? (Adecă Lei 44.000 dela Braila—12.000). Nu. Plugarul primește în loc de 32.000, numai 28.000, ori poate chiar 25.000. Deci păgubește 5—10.000 Lei la vagon. Am dat numai o pildă. Tot așa e la grâu, la porumb și la ovăș.

Aici e marea neregulă de pe piața românească care se chiamă criza prețului de cereale în România: nepotrivirea cea mare între prețurile din porturi și cele de-acasă dela plugar. Plugarul își vinde pe nimic rodul muncii sale.

Care este pricina și ce trebuie făcut? Am spus că prețul îl formează piața: înghesulala mărfii pe piață scade prețul, iar scurgerea mărfii ridică prețul.

Pe piața românească se îngrămădesc cerealele mai mult decât se scurg la vânzare. Și atunci firește: prețul scade, în folosul speculanților — că plugarul: n-ai nu știe cum merg prețurile în lume, nici nu poate să aștepte.

Ce-l silește?

A. — Datoriile și dobânzile grele. Plugarii sunt datori la Băncile Comerciale cu polițe pe termen scurt și cu dobânzi mari. Iar Băncile cer achitarea datoriilor.

E nevoie de credit pentru agricultori, cu dobânzi scăzute și termene lungi. Dăm zor pe capete să-l avem. Legea e votată. Nădăjdum că în curând va fi gata și Creditul — măcar că astăzi în toată lumea, dobânzile sunt ridicate; firește: nu ea la noi.

Încercăm — cu sprijinul Băncii Naționale — și pășuirea plugarilor de către Băncile Comerciale — pe cât se va putea.

B. — Lipsa de magazii. În străinătate sunt magazii mari cu vânturătoare, uscătoare și ridicătoare mecanice (silozuri) unde se depune și se păstrează marfa. Chitanța de marfă (Warantul) merge drept bani la orice Bancă, așa că plugarul nu e silit să vândă cu orice chip. Noi avem așa ceva numai pentru docurile din Galați, Braila și Constanța. Acuma guvernul ia măsuri să se construiască și în țară astfel de magazii sau silozuri și să întreprindă în chipul acesta și parte din cele dela căile ferate.

C. — În ce privește impozitele — Guvernul a luat măsuri de pășuire pentru plugarii cari vor vinde prin Băncile Populare ca să fie cineva care să garanteze că statul nu va fi tras pe sfoară, în momentul vânzării. (Că sunt și oameni de aceștia).

Și acum, pentru ce v'am arătat cele de mai sus?

1. — Ca să știți, că prețul cerealelor izvoară de pe piețele europene și acel izvor nu stă în mâna noastră să-l schimbăm, cel puțin acuma, imediat.

2. — Că el curge în țară, fiind scăzut cu taxe firești care trebuie să nu fie prea încărcate.

3. — Că scurgerea liniștită și neîngrămădită a cerealelor dela magazie la porturi asigură întregirea prețurilor.

Iar această scurgere liniștită atârână și dela gospodăria statului, dar și dela cumințenia plugarilor, mai ales a celor mici; și îndeosebi, dela

înțelegerea lor cum că numai unindu-se în Cooperative pot asigura scurgerea firească, înlăturând specula nenumăraților mijlocitori, așa cum au făcut plugarii din Canada.

Și acum încă un cuvânt. Dacă nu sântem stăpâni pe preț, se cade să nu așteptăm câștigul numai dela prețul mare.

Trebuie să ne silim a produce mult și de bună calitate. Căci dacă producem în doi, înseamnă că vom câștiga, chiar dacă prețul scade; iar dacă producem puțin, pierdem chiar dacă prețul se ridică.

Pretutindenti se vată plugarii că pierd. Și în multe Țări — mai ales în America — mulți plugari se lasă de plugărie și merg la fabrică — măcar că acolo se face agricultură înaintată cum de abia visăm noi. Deaceea unele gazete m'au întrebat: De ce îndemnez plugarii la muncă luminată, dacă ea n'a dat roade în alte Țări?

Răspund: pentru că acolo omul poate pleca dela câmp și merge la fabrică, deoarece sunt multe fabrici și munca e mai bine plătită la fabrică.

Noi nu putem avea „Industria Mare“ înainte de-a avea o „agricultură industrializată“ și aceasta cere luminarea plugarilor noștri.

A produce mai mult și mai bun, înseamnă a produce mai în câștig — și pentru ei și pentru Țară.

Câștigul îl așteptăm: pe de o parte dela sporirea producției, pe de alta dela organizarea desfacerii.

I. Mihalache
Ministrul Agriculturii.

Situația.

Institutul Bodenkreditanstalt din Viena, fostă cea mai puternică bancă austriacă, principala co-interesată străină la Reșița, una din băncile străine, care a luat parte activă la hausse-a din bursa noastră de anul trecut, a ajuns într-o situație egală cu desființarea. Pentru a salva aparențele a fuzionat cu Institutul „Creditanstalt“.

Bodenkreditanstalt duce cu sine în noul institut mari bănci austriace, cari după războiu au avut roluri foarte importante cu deosebire în marile speculațiuni valutare, ce au frământat după războiu întreaga Europa și pe cari spre a le salva de dezastru le-a înghițit dela 1924 încoaci. Acestea sunt: Anglobank, Untonbank și Verkehrsbank. Cauzele prăbușirii lui Bodenkredit sunt diverse. În linii generale ele sunt următoarele:

Era înființată pentru o Austro-Ungarie cu 50 mil. locuitori. După fărâmițarea Austriei în loc să se aranjeze după noua situație impusă, ea a început nu numai să-și mențină dimensiunile ei ci chiar să le lărgească.

Vanitatea conducătorilor pentru a menține prestigiul institutului l-a făcut să mențină cadre cu mult superioare necesităților și cari înghițeau anual peste 5—6 milioane schilingi. Frământările din decursul timpului au provocat schimbări în conducere cari toate împovărau banca cu econ-

tentări și pensii fantastice. Amestecul băncii în politică a cerut ca aceasta să salveze o mulțime de institute provinciale, cauzându-i pagube de peste 8 milioane schilingi.

Dar în afară de aceste considerente personale, ceea ce a consumat complect forțele băncii este angajarea ei în mod prea exagerat în întreprinderi industriale. Dobânzile mari de circa 17% calculate acestora le-au pus pe acestea în imposibilitate de a realiza vre-un câștig. Pentru salvarea aparențelor și în așteptarea unui noroc, dobânzi și tantieme trebuiau plătite. Pentru ea să le poată plăti au prezentat venituri fictive. Rezultatul acestor operațiuni i-au cauzat statului austriac și economiei sale multe pagube.

*

Am amintit în treacă toate acestea, deoarece și pe piața noastră se pot întâmpla astfel de surprize. Nu unul este numărul instituțiilor care au lucrat și poate că mai lucrează în felul descris mai sus.

Lupta ce se dă în bursă între mulțimea deținătoare de acțiuni și consiliile de administrație fără scrupule și răspundere ale societăților anonime pornește de aici.

Deocamdată au fost scărmanate societățile petrolifere. Nu va trece mult și vor ajunge la rând industrialele între cari în primul rând cade Reșița. De bănci deocamdată nu se leagă nimeni, ele își mențin încă prestigiul.

Situația neclară sau deplorabilă chiar a unor societăți anonime sunt în cea mai mare parte cauza scăderilor dezastruoase de prețuri.

Publicul voește să cunoască precis situația diferitelor întreprinderi. Intervenția energetică din ultimul timp a dlui Ministru Madgearu pe acest teren poate că va ajuta mult.

*

Bursa este complect lipsită de transacțiuni. Cu toate că prețurile sunt de batjocură, aproape zilnic se înregistrează noi scăderi cu caracter general.

În afară de unii speculanți profesioniști, marea majoritate a celor interesați se abțin delat orice transacțiuni.

București.

Remizier

CRONICĂ.

„Reșița” s. a. în fine plătește dividendă pe anul 1928 începând cu 1 l. e. la ghișele Băncii de Credit Român, Banca Generală a Țării Românești și Banca Românească și la sucursalele lor, plătind de cupon dividendă fixată de 50 Lei și 2 Lei drept dobândă de întârziere de 12% pe 4 luni, adică în total Lei 52 de fiecare acțiune. Nu înțelegem ignorarea băncilor fruntașe din

Ardeal și prin aceasta a acționarilor din Transilvania, mai ales că întreprinderile și domeniile societății sunt în Transilvania.

*

Datoria publică engleză 7 bilioane 200 miliarde Lei. Ultimul bilanț al Băncii Angliei, publicat la 17 Octombrie, arată că biletele în circulație în acel moment erau, în cifră rotundă, 364 milioane lire sterline (318 miliarde, 400 milioane Lei). Acoperirea metalică a acestei circulații e de 132 milioane lire sterline. Cu 22 milioane l. st. mai puțin decât la 1 Ianuarie a. e. și cu 18 milioane l. st. sub minimum prevăzut de regulamentele comitetului Cunliffe, minimum cifrat la 150 milioane l. st.

Acestor cifre e interesant să adăogăm următoarele:

La 1 Octombrie a. e. datoria flotantă engleză era de 832,081.000 l. st. (circa 730 miliarde Lei). Datoria publică internă, era cifrată la 6.510,823.696 lire sterline, iar datoria externă de 1.084,684.258, ceea ce face laolaltă o datorie de 7.595,508.154 l. st., adică circa 6 bilioane, 830 miliarde Lei.

Datoria aceasta, împreună cu cea dintâi, se ridică la suma de lire st. 8.427,588.954, adică în moneda noastră, peste 7 bilioane 200 miliarde Lei!

Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României

Extragem din ultima situațiune sumară, dela 19 Octombrie 1929, a Băncii Naționale următoarele poziții:

Activ	Lei
Aur în țară și străinătate	8.996,516.729
Dezize	6.423,335.766
Monetă divizionară	2,861.630
Portofoliul comercial	8.898,365.084
Imprumut, pe efecte publ., warante etc.	917,026.961
Datoria Statului	3.958,659.838
Avansuri temporare Tezaurului	1.272,000.000
Efecte publice	664,266.282
Fond. de pens. și asistență pt. personal	108,802.220
Imobile	387,314.348
Mobilier și mașini de imprimerie	61,778.370
Cheltuieli de administrație	150,818.383
Efecte și avansuri rambursat prin Stat	1.671,850.000
Argint—Lingouri și monete	6,445.965
Conturi diverse	3,227,981.169
Totalul activelor	36.748,022.745

Pasiv	Lei
Capital	600,000.000
Fonduri de rezervă diverse	709,847.942
Bilete B. N. R. în circulațiune	21.752,440.274
Conturi curente și recepise la vedere	10.759,785.944
Dobânzi și beneficii diverse	318,698.618
Conturi diverse	2.397,249.967
Raportul între stocul de aur și angajamente	27·67%
Raportul între stocul total și angajamente	47·19%

Taxa: { Scont 9¹/₂%
Dobânda 10¹/₂%